

005.334
М80

В.М. Мороз
С.А. Мороз

РИЗИК- МЕНЕДЖМЕНТ

 КОНДОР

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

В. М. Мороз
С. А. Мороз

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ

Навчальний посібник

для студентів спеціальності
281 — «Публічне управління та адміністрування»
спеціалізація «Адміністративний менеджмент»

УДК 65.011/3(075.8)

М 80

*Затверджено редакційно-видавничою радою університету,
протокол № 3 від 10.10.2018 р.*

Рецензенти:

С. Н. Домбровська, д-р. держ. упр., проф., заслужений працівник освіти України, Начальник навчально-науково-виробничого центру, Національний університет цивільного захисту України;

А. О. Дегтяр, д-р. держ. упр., проф., заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування, Харківська державна академія культури.

Мороз В. М.

М 80 Ризик-менеджмент : навч. посіб. для студ. спеціальн. 281 «Публічне управління та адміністрування» / В. М. Мороз, С. А. Мороз. — Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. — 140 с.

ISBN 978-617-7729-15-9

У навчальному посібнику запропонована цілісна за своїм змістом та логічна за послідовністю подання модель організації ризик-менеджменту на організаційному рівні. З'ясовано місце та роль підсистеми ризик-менеджменту в системі стратегічного та оперативного управління, а також розглянуто її зміст та особливості функціонування на різних етапах життєвого циклу організації. У навчальному посібнику розкрито залежність ефективності та результативності організаційної діяльності від рівня теоретичних знань суб'єкта управління щодо змісту та практики реалізації механізмів мінімізації ризиків, а також його здатності до їх використання у межах системи ризик-менеджменту.

Призначено для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (спеціалізація «Адміністративний менеджмент») очної і заочної форм навчання.

УДК 65.011/3(075.8)

© В. М. Мороз, С. А. Мороз, 2019

© Видавничий дім «Кондор», 2019

ISBN 978-617-7729-15-9

ЗМІСТ

Вступ	3
Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Ризик-менеджмент»	6
1.1. Ризик-менеджмент та його місце в управлінні організацією	7
1.2. Нова парадигма ризик-менеджменту	12
Тема 2. Ризики і організація: діалектика єдності та протиріч феноменів	16
2.1. Теоретичні засади вивчення ризику	17
2.2. Суть ризику та еволюція ризик - менеджменту	21
2.3. Загальні підходи до класифікації ризиків	22
Тема 3. Проектні ризики та їх класифікація	26
3.1. Основні принципи класифікації ризиків	27
3.2. Загальна класифікація проектних ризиків	29
3.3. Ідентифікація ризиків на прикладі процесу формування команди	33
Тема 4. Сутність та зміст управління ризиками	37
4.1. Об'єкт системи ризик-менеджменту	38
4.2. Процес управління ризиками та його основні суб'єкти.	40
4.3. Основні етапи формування ризик-менеджменту	44
Тема 5. Концепції управління ризиками	47
5.1. Консолідований ризик організації та концепції управління ризиками	48
5.2. Концепція мінімізації ризику	49
5.3. Концепція допустимого ризику	53
5.4. Ризик як ресурс	55
Тема 6. Особливості ризик менеджменту в сучасній організації	57
6.1. Організаційно-структурна схема служби ризик-менеджменту	58
6.2. Основні документи у сфері ризик-менеджменту	62
6.3. Характеристика ризик-менеджменту як різновиду управлінської діяльності. Етапи та організація ризик-менеджменту	67

Тема 7. Програма управління ризиками в організації	70
7.1. Виявлення факторів ризику	71
7.2. Методи виявлення ризику	75
7.3. Фінансування ризику	79
7.4. Ознаки вдосконалення системи ризик-менеджменту (ISO 31000-2010)	80
Тема 8. Інструменти управління ризиками	81
8.1. Загальна класифікація інструментів ризик-менеджменту та класифікація засобів впливу на ризик	82
8.2. Методи управління ризиками	87
8.3. Інструменти управління ризиками за сферами діяльності	88
8.4. Інструменти управління ризиками відповідно до етапу реалізації проекту	90
Тема 9. Етапи реалізації програми ризик-менеджменту в організації	91
9.1. Відповідальність менеджменту організації за якість управління ризиками	92
9.2. Ризик - менеджмент: дев'ять основних етапів діяльності	94
9.3. Культура ризик-менеджменту	100
Тема 10. Ризик-аналіз: зміст та основні інструменти	101
10.1. Процедура аналізу проектних ризиків та підходи до їх аналізу	102
10.2. Інструменти ризик-аналізу та метод SWOT-аналізу в оцінюванні ризиків	104
10.3. Ідентифікація ризиків. Діаграма Ісікави та метод прямої інспекції	111
10.4. Оцінювання вірогідності розвитку ідентифікованого ризику	113
Тема 11. Операційний ризик-менеджмент	115
11.1 Особливості виявлення операційних ризиків	116
11.2 Особливості аналізу операційних ризиків у фінансових організаціях	121
Тема 12. Інноваційний проект як об'єкт ризик-менеджменту	127
12.1 Фактори впливу на розвиток інноваційної сфери та моделі класифікації інновацій	128
12.2. Особливості ризик-менеджменту інноваційної діяльності	133
12.3 Зміст функцій управління інноваційними ризиками	135